

Jadikovka

Dragi čitatelji,

odahnuli smo. Tjednima je trajala borba nekolicine kolega za slobodno objavljivanje, umnožavanje i razmjenu zadataka s raznih razina matematičkih natjecanja u Hrvatskoj. Ipak je pobijedio razum, HMD je popustio i ti su zadaci sada dostupni na više web adresa.

No to je tek jedan od sporova koji su se u posljednje vrijeme (svakako nepotrebno) vodili oko natjecanja. I dalje ostaje pitanje u čijoj su nadležnosti matematička natjecanja, isključivo HMD-a, ili i Ministarstvo, koje ih uostalom financira, ima tu reći koju riječ. Ustrajanje HMD-a na uvjetima da članom Državnog povjerenstva ne može biti osoba koja nije i član HMD-a te da iz jedne škole mogu biti najviše dva člana Državnog povjerenstva nerazumljivo je i teško prihvatljivo. Zbog čega? Pa već i zbog toga što u Povjerenstvu gotovo da ni nema člana koji nije član HMD-a i gotovo da nema ni škole iz koje je više od dvoje njegovih članova. S druge strane, nije li nam stalo uključiti sposobne, a ne podobne, kakvima bi se (nepravедno) moglo u ovom slučaju smatrati članove HMD-a? Pa gdje je onda problem? Čini se kako je ipak riječ o tome da se traži formula kojom bi se iz po-

vjerenstva uklonile neke nekome iz nekih (ne)poznatih razloga nepodobne osobe. *Pa ljudi, zar je i to moguće?*

Bio sam član Državnog povjerenstva više od 20 godina i nikad, ali nikad nije bilo nikakvih problema. Radili smo i bez naknade, i uz skromnu naknadu, od jutra do sutra samo s jednim ciljem: obaviti posao pošteno i sa što manje propusta. Podsjećam da u natjecanjima mogu sudjelovati učenici svih škola u Republici Hrvatskoj. Hoće li nekome pasti na pamet da ne dopusti sudjelovanje onih učenika čiji nastavnici nisu članovi HMD-a? Nije li HMD udruga nekih, a ne svih matematičara? No on zasigurno više nije ono što je nekad bio, udruga u kojoj smo svi radili s puno entuzijazma. Niti u primisli nam nisu bile bilo kakve materijalne naknade. Eh, da, *entuzijazam više ne stanuje ondje*. Danas je HMD samo jedno uspješno poduzeće. Ne bi se tome moglo ništa prigovoriti (pa takav je primjerice i poznati američki NCTM, čijim sam članom bio godinama), kad se HMD prema javnosti ne bi legitimirao kao neprofitna udruga i kao takav si otvarao mnoga vrata.

Okrenimo se mi ipak našem Miš-ku. Još jednom smo se potrudili prirediti nekoliko zanimljivih članaka. Premda je naš časopis usmjeren na domaće autore ipak smo se odlučili da vam u ovom broju ponudimo i jedan prijevod.

U čovjekovu životu slučajnosti često donose male radosti i uzbuđenja. Lutajući knjižarama Vancouvera otkrio sam jednu lijepu knjigu britanskog matematičara Keitha Devlina. Baš onakvu kakve najviše volim: popularna matematika prokana brojnim lijepim ilustracijama, dakako u boji. Riječ je o knjizi *Mathematics – the Science of Patterns*. Kasnije, kad god bih naišao na neku Devlinovu knjigu, morao sam je imati. Je li slučajno što sam *Life by the Numbers*, pravu matematičku slikovnicu dobio uz autorovu posvetu (*Numerically yours, Keith Devlin*) u Sveučilišnoj knjižari u Seattleu?

Keith Devlin pripada onoj skupini matematičara koji su svojim djelom zacrtali duboku brazdu na plodnoj i širokoj matematičkoj oranici. Svojevrsno priznanje dodijeljeno mu je i odabirom za kolumnistu u **MAAOnline** mjesečniku Američkog matematičkog društva. Kolumnu iz ožujka 2008. Devlin je posvetio članku *Matematičareva jadikovka* što ga je Paul Lockhart napisao još 2002. godine, a koji otada kruži matematičkom zajednicom izazivajući brojne i uzbudljive reakcije odobravanja i podrške ali i osporavanja. Keith Devlin je 'nabasao' na ovaj članak te ga je odlučio izložiti javnosti. U obrazloženju on kaže: *Iskreno rečeno, to je jedna od najboljih kritika važećega K-12 matematičkog obrazovanja koje sam ikada vidio.*

A tko je Paul Lockhart? Taj učitelj matematike u Školi svete Ane u Brooklinu u New Yorku neobična je pojava u svijetu matematike. Premda pripada matematičkoj znanstvenoj zajednici uvijek je pokazivao iznimno zanimanje za nastavu i poučavanje matematike. Za matematiku se počeo izraziti zanimati u doba dječastva i prva je znanja sticao uglavnom samostalno. Kasnije se obrazovao uzdržavajući se računalnim programiranjem i predavanjem u osnovnoj školi. Usporedno je radio s Ernstom Strausom te su objavili više zajedničkih znanstvenih radova. Strauss je Lockharta upoznao s Paulom Erdősom na čiji je poticaj 1990.g. Lockhart i doktorirao na zahtjevnom Sve-

učilištu Columbia. Lockhart je gradio svoju znanstvenu karijeru baveći se automorfim formama i Diofantском geometrijom.

Nakon niza godina uspješnog rada u znanosti, Paul Lockhart se iznenada odlučio vratiti zvanju učitelja. Na Školi svete Ane podučavao je matematiku svih uzrasta od onih najmlađih do završnih razreda srednje škole. Svoja je razmišljanja o nastavi i učenju matematike iznio upravo u članku čiji prvi dio objavljujemo, a koji je Devlin nazvao '*dynamit essay*'. Lockhartov tekst bez sumnje vrlo je atraktivan i zanimljiv ali u nekim dijelovima izneseni su pomalo neobični stavovi od kojih bi se čovjek ipak ogradio ili se barem suzdržao od bespogovorna i kritička prihvatanja. Koji su to dijelovi? E pa o tome ćete ipak, dragi čitatelji, morati odlučivati sami.

Dodajmo još na kraju kako Lockhart, inspiriran čuvenim dijalozima između Simpliciija i Salvatija iz Galilejevog djela *Discorsi e dimonstrazioni matematiche intorno a due nuoue scienze* povremeno i sam prihvaća isti stilski izričaj. Simplicio je konzervativan, on brani klasičnu školu dok je Salvati slobodouman, umjetnički nastrojen, naprednih je gledišta i zastupa istraživačku nastavu.

U ovom broju Miš-a su i uvijek rado čitani prilozi prof. dr. Zdravka Kurnika, Dubravke Glasnović i Šime Šuljića. No ima i drugih zanimljivih tekstova. Ispričavam se što sam uzurpirao 'urednički' položaj te na stranicama 44. i 45. dao svoje viđenje *Prijedloga Nacionalnog kurikulumu* koji je nedavno stavljen na uvid javnosti. Nakon 'prvog čitanja' moj je dojam kako, posebice što se matematike tiče, nije obavljen dobar posao i kako predstoji temeljito propitivanje cjeline ovog dokumenta. Zbog njegove važnosti, bilo bi dobro da se i vi, čitatelji Miš-a, uključite u davanje svojih primjedbi.

Želim svim prijateljima Miš-a sretnu Novu godinu,

srdačno vaš

Frank DeLuca